

Belastingverlaging

De bladeren vallen, het hoogseizoen voor congressen, seminars en workshops is weer begonnen. Ook fiscaal Nederland kon de afgelopen maand zijn hart weer ophalen. Op twee drukbezochte bijeenkomsten trok het onderwerp belastingverlaging de meeste aandacht. Op een congres over de toekomst van het tarief van de vennootschapsbelasting (vpb), dat op 14 november jl. in Amsterdam werd gehouden, vielen in alle toonaarden pleidooien te beluisteren voor een (verdere) verlaging van het tarief van de vpb. Het tariefpercentage bedroeg tot 1984 48, daarna werd het verlaagd tot 43 en dit jaar is het gekomen op 42. Verschillende sprekers vonden dit niet genoeg; ze herinnerden in dit verband met nadruk aan de verlaging van het tarief van de 'corporate income tax' in de Verenigde Staten (van 46% naar 34%) en in Engeland (van 50% naar 35%). In Duitsland en Frankrijk zijn vergelijkbare tariefsverlagingen in discussie. Nederland zou niet achter mogen blijven, omdat het vaderlandse bedrijfsleven anders in de internationale concurrentiestrijd hopeloos achterop zou raken. Welnu, de soep pleegt niet zo heet te worden gegeten, als ze daar in Amsterdam werd opgediend.

De werkelijke, *effectieve* belastingdruk ligt in de praktijk namelijk aanzienlijk lager dan het tarief suggereert. De effectieve druk van de vennootschapsbelasting voor het Nederlandse bedrijfsleven is door welingelichte zegslieden (onder wie de toenmalige minister van Financiën Duisenberg) regelmatig geschat op gemiddeld slechts 15 tot 20%. Een belangrijke oorzaak is dat de fiscale winstbepaling geschiedt in overeenstemming met 'goed koopmansgebruik'. Het goed koopmansgebruik staat – in vergelijking met het fiscale regime in andere landen – een soepele waardering toe van voorraden en vorderingen op debiteuren, alsmede een snelle afschrijving op bedrijfsmiddelen. Een tweede oorzaak van de effectieve druk is dat de bedrijven samen jaarlijks ruim 3 miljard gulden aan overheidssubsidies voor hun investeringen ontvangen, in de vorm van WIR-premies die tegen de verschuldigde vpb mogen worden weggestreept. De spectaculaire tariefsverlaging in de VS ging gepaard met het schrappen van tal van vergelijkbare faciliteiten; de effectief betaalde corporate income tax zal daardoor de komende vijf jaar \$ 120 mrd. hoger zijn dan deze vóór de tariefverhoging was! Ondernemingen weten hun effectieve belastingdruk niet in de laatste

C.A. de Kam

plaats eigenhandig te verlagen door het gebruik van juridische constructies, waarbij winst uit industriestaten met hoge tarieven wordt gesluisd naar diverse 'tax havens' die hun aantrekkingskracht ontlenuen aan de daar bestaande lage tarieven. Het Ministerie van Financiën kent deze praktijken maar heeft zich er jaren lang bij neergelegd. Onlangs diende het PvdA-kamerlid Vermeend een initiatief-wetsontwerp in om eindelijk paal en perk te stellen aan sommige vormen van winstoverheveling naar zulke belastingparadijzen. Nu is ook het departementale apparaat in beweging gebracht, ironisch genoeg om het parlementaire initiatief af te zwakken.

Mr. E.J. Bosch, plaatsvervangend directeur-generaal voor Fiscale Zaken van het Ministerie van Financiën, hield op het Amsterdamse congres in ongekend felle bewoordingen bedrijven die door legale constructies streven naar minimalisering van hun belastingverplichtingen: „Indien bedrijven (door constructies) proberen de van hen verwachte bijdrage in de kosten van de samenleving te ontlopen, belemmert dat een verantwoorde beleidsmatige afweging inzake de verdeling van de belasting in sterke mate” 1). Constructies kunnen worden bestreden met reparatiewetgeving, maar dan dreigt het gevaar van 'overkill'. Bosch waarschuwde: „Als het echt niet anders kan, moeten we deze overkill accepteren, als prijs voor een evenwichtige en rechtvaardige belastingheffing”. Hij zag de noodzaak van een verlaging van het vpb-tarief niet in. Zijn eerste prioriteit bleek een verlaging van het tarief van de loon- en inkomstenbelasting te zijn, en dan vooral

aan de top. Momenteel is het hoogste marginale percentage 72. De commissie-Oort heeft twee varianten voor het toptarief voorgesteld: 70% respectievelijk 65%. Dat is internationaal gezien nog steeds erg hoog; zulke hoge toptarieven van de inkomstenbelasting stimuleren bovendien de vlucht in de besloten vennootschap.

Er lijkt sprake van ambtelijke (en waarschijnlijk ook van politieke) consensus dat de toptarieven (aanzienlijk) verder omlaag moeten. Op het congres „Eenvoud in zicht” dat op 24 oktober jl. in Den Haag plaatsvond, haarde ook de secretaris-generaal van Economische Zaken, prof. F.W. Rutten namelijk op het aambeeld van belastingverlaging. Hij noemde het in dat verband „niet absurd dat tussen 1988 en 2000 de collectieve-lastendruk met 10 punten van het nationale inkomen zou kunnen dalen” 2). Dat tijdens de lopende kabinetsperiode (dus voor 1990) al ruimte voor een begin van tariefsverlaging zou kunnen worden gevonden, lijkt mij overigens rijkelijk illusoir. Gegeven de prioriteiten van het regeerakkoord ligt de collectieve-lastendruk in 1990 even hoog als in 1986 (52% van het nationale inkomen), althans afgaande op de resultaten van door het CPB uitgevoerde berekeningen. Dromen over belastingverlaging is aardig, zoiets als uitzien naar de komende lente. Maar eerst moeten we de winter nog door!

1) *Nederlandse Staatscourant*, 17 november 1986, nr. 222, blz. 1-2.

2) *Weekblad voor fiscaal recht*, 13 november 1986, nr. 5750, blz. 1452.